

Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Polski
im. Prof.dr hab. Jana Szyszko

Association for Sustainable Development of Poland

Warszawa, 8 sierpnia 2024 r.

Uchwała nr 9/2024

Stowarzyszenia na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Polski
imienia prof. dr hab. Jana Szyszko

Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Polski imienia prof. dr hab. Jana Szyszko zgłasza uwagi do projektu pt. „Wytyczne i rekomendacje” dotyczącego procesu wzmocnienia ochrony lasów o szczególnych walorach przyrodniczych i ważnych społecznie oraz sposobu przeprowadzanych konsultacji.

Na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska opublikowano dokument „Wytyczne i rekomendacje”, który wraz z załącznikami określono jako dorobek Ogólnopolskiej Narady o Lasach. Narady w zakresie: (1) stanowienia tzw. lasów szczególnie ważnych przyrodniczo i społecznie oraz (2) zasad prowadzenia działalności w tych lasach (łącznie z monitorowaniem tejże działalności). Zgodnie z wolą Ministerstwa Klimatu i Środowiska ww. dokument został upubliczniony w celu poddania go konsultacjom społecznym. Ogólnopolska Narada o Lasach została zwołana w następstwie wydanego 8 stycznia 2024 r. przez MKiŚ moratorium na wycinkę w lasach państwowych, na powierzchni 94 tys. ha. Moratorium, było arbitralną decyzją, która nie została poprzedzona oceną skutków gospodarczych i społecznych, dlatego spotkała się z ostrą krytyką ze strony społeczności lokalnych związanych z lasem, a zwłaszcza przedstawicieli firm przerabiających drewno. W celu naprawienia błędu MKiŚ podjęło spóźnioną próbę szerokiej konsultacji na temat lasów w Polsce.

Realizacji powyższego projektu towarzyszy od początku pośpiech i wynikające z niego błędy. Konsultacje mają się koncentrować na „Wytycznych i rekomendacjach”, tak jakby sam pomysł wyłączenia z użytkowania znacznych obszarów był już poza dyskusją. W tej kwestii zdanie społeczeństwa ma fundamentalne znaczenie, chodzi bowiem o wyrażenie społecznej zgody na rezygnację z określonych korzyści materialnych (rozwój gospodarki, miejsca pracy, wpływy do budżetu państwa), na rzecz innych korzyści związanych z szeroko rozumianą ochroną przyrody. Konsultacje społeczne w kwestii oceny zasad gospodarowania na wyznaczonych terenach mają ważne, choć drugorzędne znaczenie, gdyż wymagają wiedzy naukowej i praktycznej, oraz formalnego utrwalenia w przepisach prawa. Autorzy

„Wytucznych...” proponują rozwiązania w oderwaniu od stosowanych praktyk i obowiązujących uregulowań formalnych, o których istnieniu nie wiedzą, lub celowo pomijają. Obecny stan w tym zakresie można oczywiście poprawiać i zmieniać, ale nie można postępować tak, jakby wszystko należało tworzyć od nowa. Przykładem już istniejących rozwiązań są m.in. lasy społeczne w tym lasy uzdrowiskowe, wokół dużych ośrodków miejskich, turystyczne, rekreacyjne itp., jak również lasy wzdłuż brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych i źródlisk, bagna, lasy na stromych stokach lub wąwozach, lasy glebochronne, lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej i in. Wszystkie te obszary z uwagi na szczególne walory zasługują na specjalne zagospodarowanie i posiadają status lasów ochronnych zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru, na wniosek Dyrektora Generalnego, zaopiniowany przez radę gminy – w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa (art. 16). Szczegółowe zasady i tryb uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowe zasady prowadzenia w nich gospodarki leśnej określa rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992 roku, wydane na podstawie art. 17 ustawy o lasach. Zdumiewają przy tym zapowiedzi ustanowienia lasów społecznych oraz szczególnie cennych przyrodniczych w wielkim pośpiechu, podczas gdy rzetelne i przyrodniczo bezpieczne podejście do zwiększania arealu lasów ochronnych powinno być podporządkowane obowiązującym procedurom.

Ogólnopolska Narada o Lasach okazała się przedsięwzięciem w istocie fasadowym, mającym mianowicie stworzyć jedynie pozory dojścia przez jej uczestników do consensusu. Graniczy z pewnością, że omawiany dokument nie odzwierciedla przebiegu Narady, abstrahując od okoliczności, że większość organizacji związkowych odstąpiła od udziału w tejże Naradzie. Słabo reprezentowana była strona samorządowa. Wiele wskazuje na to, że omawiany dokument nie powstał na bazie pisemnego sprawozdania podmiotu moderującego Naradę, lecz stanowi „suwerenne” dzieło nieznanego autorstwa.

Realizacja powyższego projektu rodzi szereg pytań i wątpliwości:

1. Wskazywanie lasów o szczególnych walorach przyrodniczych ma się odbywać m.in. ogólnie przez powołany przez Ministra Klimatu i Środowiska zespół i grupę roboczą, na podstawie dostępnych baz danych i wiedzy ekspertów/naukowców. Podstawowa baza danych z tego zakresu jest posiadaniu poszczególnych nadleśnictw (SILP). Czy w tych zespołach celowo pominięto przedstawicieli NGOs, aby „ukryć” ich aktywność i wpływ na wprowadzane przez MKiŚ zmiany? Czy korzystanie z materiałów, których zebranie wymagało wydatkowania dużych środków finansowych LP nie stanie się okazją do intratnych zleceń obciążających budżet państwa, który przeżywa kryzys?

2. Brak propozycji zmian przepisów regulujących status „lasów przyrodniczych i społecznych” oraz trybu ich powoływania, jak również zasad ich ochrony?

3. Co to znaczy „obszary wymagające szybkiego procedowania lub tymczasowego zabezpieczenia kluczowych obszarów”? W jakim trybie miałyby się to odbywać?

4. Brak jasnej deklaracji ze strony MKiŚ jak proponowane działania mają

się do zobowiązań wynikających z Zielonego Ładu (Strategia na Rzecz Bioróżnorodności)? Czy wymieniony w materiałach MKiŚ wskaźnik 20% lasów odnosi się do lasów wyłączonych z użytkowania, czy użytkowanych w sposób ograniczony? Co w sytuacji gdy już obecnie (GUS 2023) blisko 10% lasów wyłączonych z pozyskania drewna, a powierzchnia lasów ochronnych, gdzie użytkowanie lasu jest ograniczone, bądź zakazane wynosi blisko 42,1% LP.

Prezes
prof. dr hab. Roman Niznikowski